

ΑΠΟ ΤΗ ΣΜΥΡΝΗ

Οι Τούρκοι τρέμουν ακόμα τον Έλληνικό στόλο. Τα βαπόρια για ναράζουν στο λιμάνι της Σμύρνης περνάνε από την επικίνδυνη ζώνη των τορπιλλών, τρέχουν πίσω από το πλοηγό Τούρκικο βαποράκι, το οποίο τρία χρόνια τώρα κάνει αυτή την ενοχλητική δουλειά.

Ο σαρικοφόρος Άχμέτ Μπέης, σύντροφος του τσίπουρου και του ναργιλέ, Τούρκος με φρόνηση και βαθειά σκέψη, μου έλεγε προχτές:

— Καλά κάνουν κ' έχουν τις τορπίλλες στο κάστρο. Σεις οι Γκιουναλχίδες είστε σεϊτάν μιλέτ. Μπορούν να περάσουν βασιλικά βαπόρια σας τη νύχτα και να πιάνουν τη Σμύρνη! Γι' αυτό ο κυλαούζος ως δέρνεται απ' τους βοριάδες κι ως προσέχουν οι καπετανέοι.

Όταν έφυγα από την Αθήνα, στολισμένος από τις δάφνες του πολέμου, είπα σε υπάλληλο του υπουργείου των Εξωτερικών.

— Θάβρω τους Τούρκους πτώματα στη Σμύρνη.

Απατήθηκα. Ο Τούρκος δεν παραδειγματίστηκε από τ' ανεγδίσγητα παθήματα, έμεινε **Τούρκος**, κραταρμένος, φαφλατάς, καραγκιόζης του πολιτισμού και βρώμικη λάσπη του χρυσοφόρου αυτού τόπου.

Οι αστυνόμοι του πασαπορτιού εξετάζουν, ρωτούν τους Έλληνες επιβάτες, τους κρατάνε μια-δυό ώρες κ' επιτέλους τους αφήνουν ελεύθερους, ικανοποιημένοι από την εγγύηση ενός ραγιά.

Το γνωστό Κομιτάτο «Ένωση και Πρόοδος» —μια τί πρόοδος— έχει μαζέψει εδώ τα όργανά του, όλους εκείνους τους χαφιέδες της Πόλης και της Θεσσαλονίκης, με το σκοπό να κυνηγήσει τη Ρωμοσύνη, να τη χτυπήσει κατακέφαλα.

Όσοι γιατροί δεν έχουν άδεια από το Τούρκικο Πανεπιστήμιο δεν έχουν το δικαίωμα να γιατρεύουν τον κόσμο. Έλληνες υπήκοοι πλερώνουν μισή λίρα για την καταπολέμηση της ακρίδας, την κατασκευή δρόμων, δίνουν γερά ποσά για το επιτήδευμα, δέρονται όταν δεν ανοίξουν το πουργί τους για το στόλο, οι βαρκάρηδες εμποδίζονται να δουλέψουν, αξιωματικοί σκίζουν την Ελληνική σημαία στο ζυθοπωλείο του Αυστριακού Κρέμερ, ασπρογάλανο παννί δεν κρεμιέται πουθενά, Έλληνικά τραγούδια δε φωνάζουν σίς ταβέρνες, ο πρόξενος τυπικά και ξέφυχα διαμαρτυρείται κι ο Βαλής Ραχμή Μπέης προφασίζεται ότι ούλα αυτά είναι θέληση του λαού.

Ας το μάθουν κάτω στο μεγάλο Ντοβλέτι της Ελλάδας. Ο Έλληνας εδώ είναι χειρότερος του ρα-

γιά. Δεν τολμάει να πη το παράπονό του, οι συνθήκες είναι χαρτί άγραφο και το Προξενείο μας γραφείο πασαπορτιών.

Στο εσωτερικό χειρότερα. Αλλοίμονο στους Έλληνες υπηκόους. Μια ματιά τους στο γαλανό ούρανό μπορεί να τους κοστίσει τη ζωή. Να τσιτσιριστούν στα κάρβουνα. Οι Τούρκοι το πήραν απόφαση, το λένε και το φωνάζουν. Θάρθουν στην Αθήνα. Οι διωγμοί τους από την μια μεριά δυναμώνουν τον Έλληνισμό. Τον φανατίζουν, τον εξαγριώνουν, του θυμίζουν πάντα τον τύραννο και τη Μητέρα Ελλάδα. Σήμερα το καταστρέφουν το εμπόριο και το χαλάνε την ήσυχία. Χωρίς άλλο μια ημέρα θα σηκώσουν το κεφάλι και θα πάνε να του ζητήσουν λόγο. Η τυραννία έφερε την ελευτεριά. Ο πόνος το γιατρό. Ας τυραννίζουν το λαό. Θα φωνάξει μια μέρα. Και η φωνή του θάκουστη κάτω στο ασκίρι της Μάννας.

Και τώρα έ λόγος για τη φιλολογική και καλλιτεχνική ζωή του τόπου. Οι Τούρκοι δεν έχουν εידηση από τα φαγητά αυτά. Οι άλλες φυλές των καθολικών έχουν να δείξουν μερικούς έρασιτέχνες μουσικούς και τον Κερκυραίο Έταλο ζουγράφο Πιζάνη. Οι Αρμεναίοι και οι Έβραίοι δε διαφέρουν από τους Τούρκους. Τα γράμματα, ή έφημερίδα, το περιοδικό, ή ποίηση, το θέατρο, ή ζουγραφική, ή γλυπτική είναι στέν κύκλο των Έλλήνων.

Εκτός από τις έφημερίδες, κάθε δεκαπέντε ή μέρες βγαίνουν τα καλλιτεχνικά και φιλολογικά περιοδικά «Κόσμος» και ή «Νέα Ζωή» και κάθε βδομάδα έ σατυρικός «Κόπανος» από το βαθυστόχαστο λόγιο Γιώργο Αναστασιάδη.

Κάθε Κυριακή στην βίλλα του «Γκιουλιστάν» έ ποιητής Μ. Αργυρόπουλος δέχεται την ποιητική νεολαία, περνάει ώρες αξέχαστες και τραγουδάει τις μεθοδικές νότες των Ανατολικών τραγουδιών του.

Ο δρόμος της βίλλας του Αργυρόπουλου «Γκιουλιστάν» στολίστηκε με τόνωμα του Σααδής. Έκει μέσα ο ποιητής δούλεψε τις ψυχρές νύχτες του χειμώνα και σε λίγο καιρό θα τυπωθούν τα «Τραγούδια της Ανατολής» και τα «Τραγούδια της Ζήλειας». Είναι μια πλούσια πνευματική δουλειά σκορπισμένη σε διάφορα περιοδικά κ' έφημερίδες. Τα «Τραγούδια της Ζήλειας» είναι από τα τελευταία του. Είχα το ετύχημα νακούσω μερικά. Είναι αληθινά μαργαριτάρια. Ο «Έρωτας άτσιγγάνων» και το «Φίλι» δυνατά στην έμπνευση και στο στίχο.

Ο Άλέκος Φωτιάδης, ο ποιητής των «Ανοιχτών μυστικών», έτέλεψε το βουκολικό ειδύλλιο

«Αμαρυλλίς». Τὸ ἔργο του χωρὶς μουσικὴ εἶναι ἀδύνατο νὰ παιχθῇ. "Ὅπως λέει, ὁ Μανέλης Καλομοίρης ἀπὸ καιρὸ τώρα τονίζει τὴν «Αμαρυλλίδα».

Ποῦ ἔφτασε, κανέναν ἀκόμα δὲν ξέρει.

Ἐχει σκηνικὸ διάκοσμο πλούσιο, δύσκολο γιὰ τὸ καλοκαιρινὸ θέατρο.

Τὸ εἰδύλλιο τοῦ Φωτιάδη, μὲ τοὺς ὁραίους τοῦ Ἑλληνικοῦς μύθους, μονάχα στὸ Βασιλικὸ Θέατρο καὶ μὲ τὴ μουσικὴ τοῦ Καλομοίρη, εἶναι δυνατὸ νὰ κάμῃ τὴν ἐντύπωση ποὺ ὀνειρεύτηκε ὁ ἀψεγάδιαστος ποιητής.

Γιὰ τὸ Στέλιο Σεφεριάδη τίποτα θετικὸ δὲν μπορῶ νὰ γράψω. Κρύβει τόσο Σαύλωτικὰ τὴ δουλειά του. Ὅταν τὴν παρουσιάσει θὰ μᾶς θαμπώσει. Ὁ Κώστας Μισαηλίδης ἐτοιμάζει ποιητικὸ τόμο μὲ τὸν τίτλο «Ἐρείπια».

Ὁ κύκλος τῶν νέων εἶναι μεγάλος καὶ ἐλπιδοφόρος. Ὁ Σίλβιος μὲ τὰ καλοδουλεμένα του σονέττα καὶ τὰ πεζὰ τραγούδια, ὁ Πάνος Πετρίδης μὲ τίς προσεχτικὰ καὶ διαλεχτὰ μεταφράσεις. Ὁ Κρυονέρης τοῦ Ἀϊντινιοῦ, ποὺ σίγουρα μιὰ μέρα θὰ μᾶς ξαφνίσῃ μὲ τὸ βιβλίον του, ἡ Ζωὴ Ἀναστασιάδου, μιὰ δυνατὴ ποιητικὴ φλέβα, τεχνίτρα στὸ στίχο, θαυμαστὴ στὴν ἐμπνευση, ὁ Γληνός, Δύσσης Μαρμαράς, Καλοναῖος καὶ μερικοὶ ἀκόμα νέοι παρουσιάζουν μιὰ ἀνθήση κολακευτικὴ γιὰ τὴν πνευματικὴ πρόοδο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

Οἱ δημοτικιστὰδες εἶναι εὐτυχισμένοι, γιὰτὶ ἤρθε ἀνάμεσόν τους καὶ ὁ γνωστὸς στοὺς φίλους τοῦ «Νουμά» Μένιος Φιλήντας.

Ὁ ζουγράφος Ἰθακήσιος ἀναιξε τὸ σαλόνι του καὶ παρουσίασε μερικὰ καλὰ ἔργα. Ὁ Χρήστος Συράκος εἶναι στὸ τέλος μιὰς μεγάλης εἰκόνας «Ἡ ἀναχώρησις τοῦ Νάυτη» καὶ ὁ Εὐστρατιάδης μένει πάντοτε ὁ δυνατὸς ζουγράφος τῆς ἐκκλησίας.

Τὸ γλυπτικὸ κόσμον ἀντιπροσωπεύει ὁ Ρενιέρης, ὁ ὁποῖος ἔχτος ἀπὸ τὴν ἐπαγγελματικὴ δουλειά του, ἐτοιμάζει ἔργα γιὰ τὸν ἔξω καλλιτεχνικὸν κόσμον.

Τὸ δυστύχημα εἶναι ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ καλλιτεχνικὸς καὶ φιλογολικὸς κόσμος δὲν ἔχει μιὰ σάλα νὰ μαζωχθῇ, νὰ κουβεντιάσῃ, νὰ γνωρισθῇ. Τὸ κακὸ ἴσως τὸ θεράπευει ὁ σύλλογος ποὺ ἱδρύθηκε πρόπερσι ἀπὸ ἑκατὸν εἰκοσι ἀνθρώπους τῆς δημοτικῆς καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει πρόεδρό του τὸν Ἀργυρόπουλο. Μιὰ σάλα τοῦ «Λαϊκοῦ Κέντρου» εἶναι στὴ διάθεσή του. Ἄν ἐξακολουθήσουν νὰ μένουν χωρὶς στέγη θὰ βραχούν καὶ θά... διαλυθοῦν.

Σμύρνη, Γενάρης 1914

M. APAXΩBITHΣ

— Ὁ ἴδιος τέλειωσε τὴ μελέτη του «Ἑλληνικὸς πολιτισμός», ποὺ θὰ βγεῖ ἀργότερα σὲ βιβλίον, ἀπὸ πρῶτα δημοσιεύει στὸ «Νουμά».

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Κ. ΜΠΕΝΑΚΗ

Πρὸς τοὺς Ἀθηναίους Συμπολίτας μου,

Νομίζω ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκη πολλῶν λέξεων καὶ πομπωδῶν φράσεων διὰ νὰ ἐκθέσω τὰς σκέψεις μου πρὸς ὑμᾶς, πολλοὶ τῶν ὁποίων εἶχον τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ ἐπιμείνωσιν ὅπως δεχθῶ ὑποψηφιότητα διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου.

Καίτοι δὲν παραγνωρίζω τὰ βαρέα καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐδέχθην τὴν υποψηφιότητα βασιζόμενος εἰς τὴν σύμπραξιν ὅλων τῶν Συνδημοτῶν μου, οἱ ὁποῖοι ὀνειρεύονται ΑΘΗΝΑΣ ἀνταξίας τῆς μεγαλυνθείσης Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν εἰλικρινῆ συνεργασίαν τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων οἵτινες κατέρχονται μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα.

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἤθελον με τιμῆσαι διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης των

Ἔπόσχομαι ὅτι

Ὁ Λῆμος θὰ χειροματηθῇ ἀπὸ πάσης κομματικῆς συναλλαγῆς καὶ ἐπιδράσεως, ὅτι πάντες οἱ πολῖται θὰ εἶνε ἴσοι ἀπέναντι τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, ὅτι αἱ ὑποθέσεις των θὰ κανονίζωνται καὶ θὰ συζητοῦνται ἐν πνεύματι δικαιοσύνης καὶ ὅτι τὰ δικαιώματά των θὰ εἶνε σεβαστὰ χωρὶς νὰ ζητῆται εἰς ἀντάλλαγμα ἡ ἐλευθερία τῆς πολιτικῆς των συνειδήσεως.

Μὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὡς βᾶσιν τοῦ προγράμματός τῆς ἐργασίας μου, τῆς ὁποίας προβάλλω ὑπόδειγμα τὴν ἐν τῷ Δημοτικῷ Συμβουλίῳ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν συμμετοχὴν μου, ἥτις συνεισέφερε μετὰ τῶν ἄλλων συναδέλφων μου διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μεγαλοπόλεως ἐκείνης εἰς τὴν περιωπὴν τὴν ὁποίαν σήμερον εὐρίσκεται, πρῶτον μέλημά μου θὰ εἶνε ἡ καθαριότης καὶ ἡ ἐξυγίανσις τῆς πόλεως, φρονῶ δὲ ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε οὔτε μικρὸν οὔτε εὐχερὲς ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ σημερινὴ κατάστασις αὐτῆς.

Τὴν καθαριότητα καὶ ἐξυγίανσιν θὰ συνοδεύσῃ ὁ ἐξωραϊσμός τῆς πόλεως καὶ ἡ κατασκευὴ καὶ συντήρησις τῶν ὁδῶν. Διὰ νὰ λείψῃ δὲ ἡ σήμερον ἐφισταμένη ἀνωμαλία μετὰξὺ Δήμου καὶ Δημοσίου θὰ ζητήσωμεν τὴν παραχώρησιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ἡμῶν τῶν Δημοσίων ἐδῶν τόσον τῶν ἐντὸς τῆς πόλεως ὅσον καὶ ἐκείνων αἵτινες συνδέουν ταύτην μὲ τὰ προάστεια, ἵνα συμπεριλάβωμεν πάσας ὑπὸ τὴν ἄμεσον φροντίδα τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς.

Ἄλλη φροντίς μου πλὴν τῶν ἀπαραιτήτων εἰς πᾶσαν πολιτισμένην πόλιν Δημοτικῶν ἔργων καὶ ἐκ τῶν κυριωτέρων θὰ εἶνε ἡ βελτίωσις τῶν ὁρῶν τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν. Ἀντελήφθην ὁ ἴδιος ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς περιθάλψεως τῶν οἰκογενειῶν